

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Situace současné české literatury pro děti

Bakalářská práce

Autor: Ivana Dostálová
Studijní program: B7310 Filologie
Studijní obor: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: prof. PhDr. Vladimír Křivánek, CSc.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Ivana Dostálová
Studium:	P17P0142
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Situace současné české literatury pro děti
Název bakalářské práce AJ:	The situation of contemporary Czech literature for children

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá současnou situací české literatury pro děti. Teoretická část vysvětluje novodobé změny a trendy v této oblasti a věnuje se nakladatelstvím a autorům vydávajícím dětskou literaturu. Součástí bakalářské práce je kulturní projekt.

ČEŇKOVÁ, Jana. Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-095-x. FIŠER, Zbyněk. Tvůrčí psaní: malá učebnice technik tvůrčího psaní. Brno: Paido, 2001. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-99-0. HUTAŘOVÁ, Ivana a Marie HANZOVÁ. Současní čeští spisovatelé knih pro děti a mládež. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání - Divize nakladatelství Tauris, 2003-. ISBN 80-211-0461-9. JANÁČKOVÁ, Blanka. Přehled vývoje literatury pro děti a mládež. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2009. ISBN 978-80-7414-146-1. Literatura pro děti a mládež na začátku tisíciletí: kontexty, problémy, trendy. Praha: Obec spisovatelů, 2009. ISBN 978-80-904218-3-7. POLÁČEK, Jiří, ed. Cesty současné literatury pro děti a mládež: tradičnost - inovace. Slavkov u Brna: BM Typo, 2003. Ladění (BM Typo). ISBN 80-903339-0-7. URBANOVÁ, Svatava. Meandry a metamorfózy dětské literatury. Olomouc: Votobia, 2003. ISBN 80-7198-548-1.

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Vladimír Křivánek, CSc.
Oponent:	Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	11.12.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Situace současné české literatury pro děti* pod vedením vedoucího práce prof. PhDr. Vladimírem Křivánkem, CSc. vypracovala zcela samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu. Tímto také prohlašuji, že text mnou odevzdané závěrečné práce v písemné podobě je totožný s textem závěrečné práce v elektronické podobě vloženým do databáze kvalifikačních prací.

V Hradci Králové dne

Podpis autora:

Poděkování

Děkuji prof. PhDr. Vladimíru Křivánkovi, CSc. za cenné rady a věcné připomínky v průběhu psaní mé bakalářské práce. Dále děkuji Aleně Jelínkové z dětského oddělení Knihovny Ignáta Herrmanna Chotěboř za pomoc při plánování a realizaci kulturního projektu.

Anotace

Dostálová Ivana. *Situace současné české literatury pro děti*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 44 s. Bakalářská práce

Bakalářská práce pojednává o současném stavu české literatury pro děti. Teoretická část vysvětluje některé pojmy literární teorie, zabývá se žánrovým složením literatury pro děti, soudobou nabídkou nakladatelství produkujících literaturu pro děti, a také výročními cenami v této oblasti. Praktická část dokumentuje přípravu kulturního projektu věnovaného realizaci dětské tvůrčí dílny.

Klíčová slova: dítě, literatura pro děti, nakladatelství, výroční ocenění, žánry literatury pro děti

Annotation

Dostálová Ivana. *The Situation Of Contemporary Czech Literature For Children.*

Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 44 p.

Bachelor Degree

The bachelor thesis deals with the current situation of Czech literature for children. The theoretical part explains some terms of literary theory and deals with the genre composition of children's literature, contemporary offer of publishing houses producing books for children and also with annual prizes in this area. The practical part documents the preparation of a cultural project dedicated to the realization of a children's creative workshop.

Keywords: annual prizes, genres of children's literature, child, literature for children, publishers

Obsah

1	Úvod	9
2	Pojem literatura pro děti	10
2.1	Dětský aspekt	11
3	Jazyková složka	12
4	Rozdělení literatury pro děti podle věkových stupňů	13
4.1	Předškolní věk	13
4.1.1	<i>Mladší předškolní věk</i>	13
4.1.2	<i>Starší předškolní věk</i>	13
4.2	Školní věk	14
4.2.1	<i>Mladší školní věk</i>	14
5	Žánry literatury pro děti	14
5.1	Moderní poezie	14
5.2	Říkadlo	15
5.3	Próza s dětským hrdinou	15
5.4	Příběh se zvířecím hrdinou	16
5.5	Autorská pohádka	16
5.6	Fantasy	17
5.7	Bilderbuch	17
5.8	Komiks	18
5.9	Nonsens	19
6	Trendy a současní čeští spisovatelé knih pro děti	19
7	Česká nakladatelství literatury pro děti	21
7.1	Nakladatelství Meander	21
7.2	Nakladatelství Baobab	22
7.3	Nakladatelství Běžíliška	22
7.4	Nakladatelství Albatros	22
7.5	Nakladatelství Artur	22
7.6	Nakladatelství Axióma	23
7.7	Nakladatelství Egmont	23
7.8	Nakladatelství Librex	23
7.9	Nakladatelství Thovt	23
7.10	Nakladatelství Host	24
8	Výroční ocenění literatury pro děti	24
8.1	Zlatá stuha	24
8.1.1	Oceněné knihy 2019	25

8.2	Magnesia Litera	29
8.3	Nejkrásnější české knihy roku	30
9	E-knihy	30
10	Audioknihy	31
11	Praktická část.....	32
11.1	O projektu	32
11.2	Pavel Šrut	35
11.3	O knize	36
11.4	Interpretace díla	36
11.5	Průběh čtenářské tvůrčí dílny	38
11.6	Zhodnocení akce	39
12	Závěr	40
13	Použitá literatura a zdroje	42

1 Úvod

Knihy nás provází téměř celý život. První kontakt s knihou přichází již v raném věku, kdy je nám předčítána dospělými, ať už prarodiči, rodiči nebo starším sourozencem. Každý z nás si určitě vybavuje první knihy, které dokázal přečíst úplně sám. Ty knihy, které měly hodně obrázků a málo textu psaného velkými písmeny. Knihy z edice *První čtení*, které plnily naše čtenářské deníky. Je fascinující, že psaný text společně s ilustracemi nás dokáže přenést do úplně jiného světa, vyvolat určité pocity a formovat nás. A protože považuji knihy za velmi důležitou součást dětství, o kterou by neměl nikdo přijít, věnuji se ve své bakalářské práci současné české literatuře pro děti.

Teoretická část bakalářské práce začíná vysvětlením některých důležitých pojmů literatury pro děti. Dále se zaměřuje na v současnosti oblíbené literární žánry, a to na žánry moderní poezie, říkadlo, příběh s dětským a zvířecím hrdinou, na autorskou pohádku, fantasy, bilderbuch, komiks a nonsens. Další kapitoly obsahují nakladatelství produkující literaturu pro děti a spisovatele dnešní doby. Aby byl výběr dětských knih pro čtenáře této práce jednodušší, zahrnuji do teoretické části i kapitolu zaměřenou na výroční ocenění, protože nominované i oceněné knihy poskytují určitou záruku kvality. V ní se blíže zaměřuji na literární soutěž Zlatá stuha a oceněným knihám za rok 2019.

Praktickou částí jsem navázala na teoretickou a věnuji se v ní přípravě a realizaci kulturního projektu, pro který jsem zvolila čtenářskou tvůrčí dílnu pro předškolní děti. U knihy, kterou jsem na čtenářské dílně předčítala jsem provedla interpretaci, jež mi pomohla k lepší orientaci v knize a přiblížila mi záměr autora. V posledním úseku praktické části dokumentuji a hodnotím průběh čtenářské tvůrčí dílny.

Cílem mé práce je nahlédnout do problematiky současné české literatury pro děti a zmapovat alespoň z části její aktuální situaci. Bakalářská práce může čtenářům pomoci k lepší orientaci v nepřehledném množství nabízených knih pro děti, které se na současném trhu nachází, a tím i k jednoduššímu výběru kvalitní literatury.

2 Pojem literatura pro děti

Zpočátku je třeba definovat pojem literatura pro děti. Jedná se o termín, který vychází z pojmu literatura pro děti a mládež a zahrnuje literární texty různých forem a žánrů určené dětem a mládeži. Často se můžeme setkat s pojmenováním „dětská literatura“, které ovšem nese jiný význam, jedná se totiž o literaturu, která je dětmi přímo vytvářena. Jana Čeňková ve své knize za tuto kategorii označuje příjemce ve věku 3-16 let.¹ Protože se ale tato práce zaměřuje pouze na literaturu pro děti, horní věkovou hranicí bude konec mladšího školního věku, tzn. 11 let.

Literaturu pro děti lze rozdělit na tři hlavní skupiny – intencionální a neintencionální literatura a lidová slovesnost.

Intencionální tvorbou se rozumí takové literární texty, které jsou určeny přímo pro dětského čtenáře od 3 do zhruba 15 let a jejich autor záměrně přihlíží na psychiku a potřeby dítěte.

Neintencionální tvorba je taková literatura, která je psána původně pro dospělého čtenáře, ale je přijímána dětmi a mládeží ať už svévolně nebo prostřednictvím rodičů, tak výběrem pedagogických pracovníků ve vzdělávacích zařízeních. Postupem času mohou být tyto literární texty upraveny do dětské podoby.

Dalším typem literární tvorby pro děti je **lidová slovesnost**, která zahrnuje například pohádky, říkadla, hádanky, pořekadla, rozpočítadla nebo i ukolébavky. Tyto texty se sbíraly především v 19. století, vyznačují se anonymitou autora a neuzavřenou podobou, protože šířením mezi lidmi bývaly často upravovány.

V současné literatuře pro děti převažuje tvorba intencionální.

V literatuře pro děti se stejně jako v literatuře pro dospělé promítají tři estetické priority: funkce didaktická, poznávací a imaginativní. **Didaktická** funkce se objevuje například v pohádkách nebo bajkách a jejím úkolem je rozvíjení emocionality a sociálních, logických a jazykových dovedností.

¹ ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-095-X, s. 12

Funkce **poznávací** je soustředěná v encyklopediích, čítankách, cestopisech apod. a slouží k získání nových znalostí. Funkce **imaginativní** rozvíjí hravost a fantazii a objevuje se v pohádkách nebo i nonsensových dílech.²

Neodmyslitelnou součástí literatury pro děti je ilustrace. U některých žánrů, jako je například bilderbuch, je dokonce nadřazená literárnímu textu.

Při četbě často děti převezmou roli jedné z postav a pomocí slov, myšlenek a jednání této postavy rozvíjí dětský čtenář svou vlastní osobnost. Díky čtení se nezdědka mění nebo rozšiřují způsoby chování a hodnotové struktury dítěte.

Neméně důležitý je vliv na rozvoj jazyka včetně gramatiky, jazykových struktur, zavádění nových slovních významů a rozšiřování slovní zásoby.

Literatura může svého čtenáře přenášet v čase a v prostoru a umožňuje dětem kromě současnosti zkoumat minulost i budoucnost, čímž lépe porozumí světu, ve kterém žijí.

2.1 Dětský aspekt

Nedílnou součástí literárních textů pro děti je dětský aspekt. Jedná se o umělecké zobrazování na základě představ autora o dětském vnímání světa, osobnosti dítěte a jeho schopností, vědomostí, znalostí, zájmů a životních zkušeností.

Pojem dětský aspekt zahrnuje dvě základní složky – složku dospělého (svět a věk dospělých) a složku dětského (světa a věku dětí). Tyto dva činitele se podílejí na přijímání určitého díla a na jeho tvorbě. V procesu tvorby stojí proti sobě, ale i vedle sebe. Ján Kopál toto vysvětluje tak, že *„svět a věk dětí je určujícím komponentem, což však neznamená, že komponent dospělého v protipólu s dětským je ve vztahu výlučnosti. V dětském je perspektiva dospělosti a v ní je smysl dětského vidění a hodnocení světa. Přítomnost perspektivy dospělosti v dětském vidění, poznávání a prožívání světa je kontinuálním prvkem dětského s dospělým.“*³

² MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X., s. 361

³ KOPÁL, Ján, Eva PRELOŽNÍKOVÁ a Eva TUČNÁ. *Literatúra pre deti a mládež*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1987, s. 14 (překlad vlastní)

V případě jednostrannosti dojde k podcenění nebo přecenění dětského příjemce a sníží se estetická úroveň textu, proto je třeba tyto dva komponenty udržovat v rovnováze, nejlépe formou dialogu.

3 Jazyková složka

Psaný jazyk využívaný v literárních textech je nástrojem uměleckého vyjádření. Prostřednictvím literatury dětské čtenáři zkoumají všestrannost psaného slova, učí se ho ovládat a rozumět jeho významu.

Pro způsob psaní literatury pro děti je příznačná výrazová jednoduchost, stručnost a pestrost slov, autor vychází ze slovní zásoby dětí, kterou se zároveň snaží rozšířit. Složitější slovní spojení se v literatuře pro děti, zejména pro ty mladší, objevují zřídka.

V současné tvorbě se výrazně uplatňuje výrazová synonymita, hovorová čeština a dětský slang, objevují se také neologismy.⁴

V případě použití metafory, přirovnání nebo metonymie se ve velké míře zapojuje dětská fantazie a hravost. Četba je dynamická, což napomáhá k udržení pozornosti dětského čtenáře.

Z důvodu významové hravosti se často objevuje synekdocha, tedy pojmenování celku částí či naopak a nadsázka (hyperbola). Ta svým zveličováním způsobuje čtenáři silnější prožívání emocí.

V tvorbě zejména pro mladší děti se pravidelně vyskytují abstraktní pojmy a personifikace čili přenášení vlastností živé bytosti na věc neživou. Dítě tak má příležitost ztotožnit se světem přírody, vědy a techniky, pochopit některé zákonitosti a vztahy ve společnosti. Zosobnění opět rozvíjí fantazii dítěte a učí jej pochopit svět.

V menším množství se v literatuře pro děti objevuje ironie. Při použití má většinou podobu persifláže, což je výrazový prostředek sloužící k zesměšnění například napodobováním v chování nebo řeči.

⁴ KOPÁL, Ján, Eva PRELOŽNÍKOVÁ a Eva TUČNÁ. *Literatúra pre deti a mládež*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1987, s. 18

V knihách pro děti se velice často vyskytuje opakování slov, a to formou epizeuxe, anafory, epifory nebo epanastrofy. Veškeré tyto prvky mají za úkol především zdůraznění významu.⁵

4 Rozdělení literatury pro děti podle věkových stupňů

Skladba současných žánrů literatury pro děti se utvořila především historickým vývojem, kulturními změnami, spojením literatury s filmem nebo výtvarným uměním (komiks) nebo také působením a rozšiřováním novodobých médií.⁶

Dítě se vlivem vnějších okolností neustále rozvíjí, s rostoucím věkem rostou také jeho potřeby a nároky, proto se literatura pro děti rozděluje podle věkových kategorií.

4.1 Předškolní věk

První kategorií je předškolní věk. Jedná se o recipienty ve věku do 6 let. Pro tuto skupinu je charakteristické, že neumí číst, kniha pro ně zároveň bývá hračkou. Musí proto splňovat estetickou funkci, která vede dítě k tvořivosti. Autoři těchto knih se zaměřují především na výtvarnou složku. Důležitou součástí je také složka zvuková. Předškolní věk se dělí do dvou dalších kategorií – mladší předškolní věk a starší předškolní věk.

4.1.1 Mladší předškolní věk

Do této podkategorie se řadí dětská čtenářská od prvního roku života do tří let. Význačným žánrem mladšího předškolního věku je především poezie (říkadla) a leporelo.

4.1.2 Starší předškolní věk

Tato kategorie obsahuje díla pro děti ve věku 3-6 let. Je to zejména poezie (říkanky, hádanky), lidová slovesnost, dále se objevují pohádky se zvířecím hrdinou, bajky

⁵ KOPÁL, Ján, Eva PRELOŽNÍKOVÁ a Eva TUČNÁ. *Literatúra pre deti a mládež*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1987, s. 18-21

⁶ ČENKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-095-X., s. 17

či jednoduché příběhy ze života. Pro zapojení tvořivosti dítěte slouží omalovánky nebo vystřihovánky.

4.2 Školní věk

Pro tuto věkovou kategorii je charakteristické, že dítě se učí číst anebo již číst umí, což způsobuje, že literární texty již nejsou zprostředkovávány, ale komunikují přímo s dětským příjemcem. Do této kategorie se krom níže zmíněného mladšího školního věku dále zahrnuje střední školní věk a starší školní věk, které ale nebudu blíže definovat, protože již nejsou předmětem mé bakalářské práce.

4.2.1 Mladší školní věk

V této skupině se objevují texty a knihy pro děti ve věku 6-11 let. Pro mladší školní věk jsou vhodné především rytmické verše, krátké povídky, a především pohádky s různorodou tematikou. Výtvarná složka ustupuje před složkou jazykovou.⁷

5 Žánry literatury pro děti

5.1 Moderní poezie

Do popředí se krom tradiční ústní slovesnosti dostávají knihy, které se často vymykají tradičním postupům. Objevují se různé experimenty, ať už v rámci veršových či rýmových forem, tak i ve výběru motivů.

Zde stojí za zmínku básník Petr Borkovec a jeho kniha *O čem sní*.

Autor v knize kombinuje zdánlivě nekombinovatelné, využívá absurdních motivů a zkoumá, o čem sní živé i neživé bytosti.

⁷ KOPÁL, Ján, Eva PRELOŽNÍKOVÁ a Eva TUČNÁ. *Literatúra pre deti a mládež*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1987, s. 22-24

Petr Borkovec v knize využívá různé lyrické formy a střídá verše. Příběh doplňují ilustrace Andrey Tachezy. Kniha vyšla v nakladatelství Běžiliška a obdržela první místo ve Fedrigoni Card Couture Award 2017 v kategorii Extraordinary projects.

5.2 Říkadlo

Říkadlo je „krátký poetický žánr dětského folkloru, preferující zvukové rytmické efekty před sdělením“.⁸ Má spoustu podob i žánrových možností.

Díky rytmizaci jsou říkadla pro děti snadno zapamatovatelná a dají se využít na přednes, hru, nebo zhudebnění. Autoři říkadel s oblibou používají novotvary či zkomoleniny.

V knize Zuzany Pospíšilové a ilustrátorky Evy Rémišové *Říkám, říkáš říkadla* se děti prostřednictvím jednoduchých rýmů seznámí se životem zvířat, se řemesly nebo třeba i s počasím. Knižka vyšla v nakladatelství Grada a je vhodná pro děti od 3 let.

5.3 Próza s dětským hrdinou

Próza s dětským hrdinou se společně s pohádkou se už dlouhodobě řadí k nejvyhledávanějším žánrům literatury pro děti. Předkládá dětskému čtenáři události z reálného života, vtahuje ho do každodenních i ojedinělých situací (např. smrt) a napomáhá mu tak k lepší orientaci v životě a jeho pochopení.

Z této oblasti lze jmenovat knihu *Pravidla skutečných ninjů* autorky Petry Štarkové, kterou vydalo v roce 2019 nakladatelství Albatros. Hlavním tématem knihy je příchod nového spolužáka Ivoše do třídy.

Ivoš se nesnaží navázat žádné přátelské kontakty, naopak je sprostý a pere se. Až díky sociální pracovníci Lence, která se věnuje bojovému umění se naučí, že problémy se dají řešit jinak než násilím.

⁸ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X., s. 609

5.4 Příběh se zvířecím hrdinou

Příběh se zvířecím hrdinou se prostřednictvím poutavého děje snaží přiblížit čtenáři život zvířete, popřípadě celého zvířecího druhu. Vyobrazuje typické i atypické prostředí, ve kterém zvíře žije a jeho vztahy s okolím, s jinými zvířaty nebo i s člověkem. Tento příběh často zobrazuje i nejvýznamnější okamžiky zvířecího života a složité situace ve formě ohrožení života, záchrany, mnohdy i úmrtí.⁹

Je důležité, aby si dětský čtenář uvědomil pomíjivost a křehkost zvířecího života.

Kniha *Psí hrdina* spisovatelky Zuzany Pospíšilové, která vyšla roku 2018 v nakladatelství Bambook se, jak již název napovídá, soustřeďuje na příběh psa Arpyho, malého štěněte, který se narodil s vykloubenou nohou. Arpy se však nevzdává a překvapuje každého svou statečností a hrdinstvím. Kniha s bohatou ilustrací Michala Sušiny je vhodná pro začínající čtenáře.

5.5 Autorská pohádka

Pohádka, jeden z nejvýznamnějších a nejdůležitějších žánrů literatury pro děti má své kořeny v ústní lidové slovesnosti. Může být psána jak prózou, tak i veršem a navazuje na všechny typy pohádky lidové.¹⁰ Na rozdíl od lidových pohádek mají moderní pohádky svého pevného autora. Důležitost pohádek vyplývá z potřeby fantazie v životech dětí. Autoři v nich mísí realitu a nadpřirozeno, může zde žít cokoli a cokoli se také může stát. Je to prostor pro prožívání takových věcí, které se ve skutečném světě nemohou stát. Objevují se v nich fantastické prvky, jako například kouzla, kouzelné objekty a nadpřirozené bytosti. Součástí pohádek je také již známý souboj mezi zlem a dobrem.

Pro současnou autorskou pohádku je charakteristické spojení různých žánrů v jednom příběhu. Pohádka se mísí třeba s dobrodružnou prózou, fantasy nebo i s legendou a dalšími. Mohou být psány jak pro děti, tak i pro dospělé a mohou mít nejen zábavný, ale i vzdělávací účel. V pohádkách pro děti se většinou vyskytuje jednodušší děj, kdy se všechny události odehrávají kolem hlavního tématu.

⁹ *Literatura pro děti a mládež na začátku tisíciletí: kontexty, problémy, trendy*. Praha: Obec spisovatelů, 2009. ISBN 978-80-904218-3-7., s. 177

¹⁰ GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Literatura pro děti*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, s. 23

Pohádky se neustále vyvíjí s přicházejícími trendy a jejich jazyk se přizpůsobuje současné době. Pro současnou autorskou pohádku je také příznačné zasazení příběhu do moderního prostředí a odrážení moderní společnosti. Dětský čtenář tak může lépe pochopit současný svět.

Současné české pohádky se vyznačují rozmanitostí motivů díla nebo i většími experimenty v rámci dějové linie. Autoři se snaží procházet témata typická pro reálný svět, jako je třeba láska, bolest nebo smutek. Taková témata lze najít v knize české spisovatelky Petry Štarkové *Lukáš a profesor Neptun*, kdy hlavní postava, Lukáš, trpí autismem.

Autorka cílí především na děti mladšího školního věku a prostřednictvím příběhu je seznamuje s autismem. Tato kniha v roce 2018 získala Cenu VVZPO za nejlepší publicistickou práci zaměřenou na téma zdravotního postižení.

5.6 Fantasy

Fantasy je jedním ze žánrů populární literatury. Od žánru sci-fi se liší motivy a východisky. Sci-fi se inspiruje vědeckými motivy, technikou a budoucností, zatímco fantasy vyniká citovostí a pohádkovostí a zaměřuje se na mystiku a magii. Ve většině fantasy děl je hlavní postavou hrdina, který je vázán k další postavě jako třeba k mistrovi nebo protivníkovi, který může být fantastickým stvořením.¹¹ Děj se odehrává v alternativním světě nebo ve světě reálném, který je ale fantazií proměněný. Děti tento žánr přitahuje především kvůli výskytu nadpřirozených sil, jako tomu je například v knize *Zozomba* od spisovatelky Lucie Paulové. Příběh vypráví o přivolání zombie holky pomocí kouzelného prášku a o její záchraně dvěma kamarády. Kniha vyšla roku 2019 v nakladatelství Albatros a je vhodná pro děti od 6 let.

5.7 Bilderbuch

Bilderbuch neboli obrazová kniha je významnou součástí žánrů literatury pro předškolní děti. Hlavní dominantou obrazových knih je výtvarná složka. „*V těchto publikacích žije slovo a obraz v umělecké symbióze, přičemž kromě této viditelné podoby i zde je slovo inspirátorem*

¹¹ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X., s. 187-188

*základního námětu i kompozice.*¹² Je však třeba odlišovat bilderbuch od klasické obrázkové knihy, kdy je sice kniha bohatě ilustrována, avšak tyto ilustrace mají za úkol text pouze doprovázet a nejsou sami o sobě nositelem děje. Bilderbuch může mít netradiční formát i úpravu.¹³

Bilderbuch se v dnešní době stal velice oblíbeným. Jako příklad tohoto žánru lze uvést knižní novinku Petra Horáčka *Jak myška snědla měsíc*, kterou vydalo nakladatelství Portál v roce 2020.

5.8 Komiks

Komiks je jedním z nejpůvodnějších literárních žánrů současnosti. Tento žánr kombinuje slova a obrázky, přičemž dominantní je vizuální vjem.¹⁴ Jazyková složka má k obrázkům funkci sekundární, tedy vysvětlovací. Obvykle se jedná o řadu horizontálně uspořádaných obrázků navržených tak, aby byly čteny chronologicky. Text může být uveden v každém obrázku nebo v jeho blízkosti, někdy ale bývá zcela vypuštěn.

Z komunikačního hlediska se zde upřednostňuje vizuální komunikace před komunikací literární, proto jsou komiksy vhodné i pro čtenáře předškolního věku. Jsou ale oblíbené mezi všemi věkovými kategoriemi, a to zejména pro jejich zábavnou funkci.

Pro komiks je charakteristický humorný nebo dobrodružný žánr. Jako příklad současné komiksové tvorby pro děti lze uvést dvoudílný příběh českého ilustrátora Petra Kopla *Morgavs a Morgana - Dračí chuť* a *Morgavs a Morgana - Živelné měňavice*. Jedná se o příběhy dvou malých čarodějnic, které nejprve vycházeli ve Čtyřlístku a v roce 2019 je nakladatelství Bambook vydalo knižně.

¹² GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Literatura pro děti*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, s. 26

¹³ Tamtéž, s. 26

¹⁴ ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-095-X., s. 149

5.9 Nonsens

Nonsen je definován jako „*báseň nebo pohádka založená na komice nemožného*“.¹⁵ Pochází z Anglie, kde si vytvořil pevnou pozici v tradiční literatuře. Tento žánr je především určen pro děti, někdy se však objevují i díla určená starším čtenářům. Vyznačuje se hravostí, rytmičností a přispívá k uvolnění fantazie. Mezi jeho hlavní výrazové prostředky patří metafora, personifikace, metonymie a hyperbola. Nonsensová díla lze také chápat jako místo, kde je všechno možné a kde se porušují fyzikální i logické zákonitosti.

Jako příklad lze uvést sbírku nonsensových básniček *Tetovaná teta* od Daniely Fischerové, která vyšla roku 2015 v nakladatelství Meander.

6 Trendy a současní čeští spisovatelé knih pro děti

Dopad na literaturu pro děti důsledkem kulturních vlivů je patrný už od dob jejího vzniku, současné trendy se však soustředí především na digitální a technologický pokrok v naší společnosti. V 90. letech minulého století, kdy se začaly vyvíjet digitální technologie a čím dál více se objevovaly počítačové hry a mobily, se literatura stala vůči vrůstajícímu vlivu masmédií statická a konzervativní.¹⁶ Později poptávku po knihách začalo ovlivňovat vydávání časopisů, ať už tradičních jako je třeba *Mateřídouška*, tak i časopisů s komerčním účelem.¹⁷ Nové technologie měly obrovský dopad na tiskové a publikační schopnosti, vzrůstá popularita elektronických knih, tištěné knihy se objevují v nových formátech a designech, dává se tak větší prostor ilustracím. Autoři se snaží psát tak, aby udrželi pozornost dětí zvyklých na digitální technologie, a to například prostřednictvím interaktivnějších formátů, kdy je dětský čtenář plně vtažen do knihy, ze které plní úkoly nebo odpovídá na otázky.

V posledních letech na českém tržním trhu stoupal počet vydaných knih pro děti, rozšiřuje se nabídka témat a žánrů.

¹⁵ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X., s. 413

¹⁶ URBANOVÁ, Svatava. *Meandry a metamorfózy dětské literatury*. Olomouc: Votobia, 2003. ISBN 80-7198-548-1., s. 116

¹⁷ JANÁČKOVÁ, Blanka. *Přehled vývoje literatury pro děti a mládež*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2009. ISBN 978-80-7414-146-1., s. 102

Ze zprávy o českém knižním trhu vyplývá, že v roce 2018 bylo vydáno 2330 dětských knih, což představuje 14 % všech vydaných titulů v témže roce.¹⁸ S rostoucí nabídkou titulů pro děti vznikají nová nakladatelství a edice. Objevují se také malá alternativní nakladatelství. Mezi oblíbené žánry současnosti se řadí bilderbuch, komiks nebo fantasy.

V nabídce dětských knih se v současné době objevují tituly autorů píšících pro dospělé, jako třeba Daniela Fischerová, Radek Malý nebo Markéta Pilátová. Výrazně do oblasti dětské literatury zasahují autoři Daniela Krolupperová, Marek Toman, Jana Šrámková nebo básník Robin Král.

V současné době se autoři zejména prozaických žánrů soustředí na rodinná témata a gender, čtenáři se v příbězích setkávají s handicapem, alkoholismem, nevyléčitelnou nemocí nebo jinou sociálně vyostřenou realitou.

Ivona Březinová je velmi známá autorka knih pro starší děti. Píše sociálně motivovanou prózu, jako je tomu například v knize *Řvi potichu, brácho*, která vyšla v nakladatelství Albatros roku 2016 a zaměřuje se na postavu Jeremiáše, který má poruchy autistického spektra.

Spisovatelka Petra Dvořáková se ve své knize *Julie mezi slovy* zaměřuje na tematiku alkoholismu. Rodiče desetileté Julie se rozvádí kvůli těžké závislosti její matky. Dětský čtenář se v knize setká s výklady dosud neznámých slov, jako je třeba rozvod nebo kyberšikana. Kniha vyšla roku 2013 v nakladatelství Host.

Protože v České republice vzrůstá počet obyvatel různých národnostních menšin, věnují se tomuto tématu i čeští spisovatelé. Alena Ježkové ve své knize *Dračí polévka* vypráví o vietnamském klukovi Longovi, jeho dospívání a o střetu jeho kultury s kulturou českou. Kniha je vhodná pro děti od 10 let a poprvé vyšla roku 2011 v nakladatelství Albatros.

Spisovatelka Petra Soukupová se ve své knize *Kdo zabil Snížka?* rozhodla otevřít tematiku smrti, a to prostřednictvím příběhu Martiny, která jednoho dne najde svého psa mrtvého. Společně se se svými kamarády pouští do pátrání po viníkovi. Kniha s detektivní zápletkou vyšla v nakladatelství Host v roce 2017 a je vhodná pro čtenáře od 9 let.

¹⁸ Zpráva o českém knižním trhu 2018/2019. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: https://www.sckn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_ceskem_kniznim_trhu_2018_19.pdf

Neméně zajímavá je i kniha *Cílovníci* Evy Papouškové a ilustrátorky Galiny Miklínové, která vyšla v roce 2018 v nakladatelství Paseka. Hlavní postava, malý Záviš, se stěhuje na internátní školu do Poděbrad. Příběh se opírá o reálné události a významné osobnosti české kulturní scény, jako je například Václav Havel.

Autor několika úspěšných titulů, básník Ivan Wernisch, se vyznačuje osobitým jazykovým stylem. V jeho knize *Plop! Vyrtil žlahvout pšunt i chlpal liquére* s podtitulem *Zdařilé verše a prózy* paroduje jemu blízké osoby či české poměry a využívá svůj jazykový styl k používání neologismů a k posílení humorné složky. Kniha vyšla v nakladatelství Meander v roce 2015 a ilustrace provedl Jiří Stach.

7 Česká nakladatelství literatury pro děti

Tato kapitola se zaměří na nabídku známých i méně známých českých nakladatelství vydávajících knihy pro děti. Vybrána byla taková nakladatelství, která nějakým způsobem vynikají na českém knižním trhu, jsou alternativní, nebo jsou knihy z jejich produkce často oceňovány.

7.1 Nakladatelství Meander

Meander je české nezávislé nakladatelství zaměřené na originální uměleckou tvorbu pro děti a mládež, které roku 1995 založila Ivana Pecháčková, překladatelka z angličtiny a spisovatelka. Ačkoli se Meander počtem vydávaných titulů řadí k malým nakladatelstvím, získávají jeho knihy nejrůznější ocenění jako je například Magnesia Litera, Zlatá stuha, Nejkrásnější kniha ČR atd.¹⁹

Nejznámější ediční řadou tohoto nakladatelství je *Modrý slon*. V této edici vycházejí umělecké autorské knihy pro děti, které jsou většinou chápány jako sběratelské kousky.

Modernímu komiksu se věnuje řada *Pro Emu*.

Nejnovější edice REPORELO zase obsahuje tvorbu pro nejmenší děti.

¹⁹ O nakladatelství Meander. *Meander* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/o-meanderu/>

7.2 Nakladatelství Baobab

Rodinné nakladatelství Baobab vzniklo v roce 2000 a zaměřuje se na vydávání ilustrovaných knih pro děti a mládež. Spolupracuje s ilustrátory a spisovateli a podporuje tvorbu mladých autorů. V roce 2019 získalo ocenění Zlatá stuha za knihu autorky Zuzany Demlové *Pohádky o kolečkách a nekonečnu*.

Nakladatelství také organizuje menší kulturní akce zaměřené na propagaci nekomerční literatury, pořádá výstavy a literární čtení.²⁰

7.3 Nakladatelství Běžiliška

Nakladatelství Běžiliška patří mezi mladá nakladatelství. Zaměřuje se na originální autorské knihy pro děti, přičemž jeho pracovníci kladou důraz na výtvarné a řemeslné zpracování. Jejich předností je zpracovávání leporel, kdy postupují klasickým ručním způsobem. Leporela jsou tedy lepená na silném kartonu, vázaná v plátně a jsou bez lamina.²¹

7.4 Nakladatelství Albatros

Tradice nakladatelství sahá až do roku 1949, kdy se představilo pod názvem Státní nakladatelství dětské knihy. V roce 1969 se nakladatelství přejmenovalo na Albatros a s produkcí přes 2000 titulů ročně dnes patří k největším producentům knih pro děti a mládež na českém knižním trhu. Je také součástí mediální skupiny Albatros Media a.s.²²

7.5 Nakladatelství Artur

Nakladatelství Artur, které se věnuje především knihám pro děti, vzniklo roku 1990. Jeho hlavním záměrem je důraz na kvalitu knih, a ne na jejich množství. V produkci převažují hlavně knížky pro nejmenší děti, které jsou ilustrovány Helenou Zmatlíkovou. Příležitostně jsou vydávány i knihy pro dospělé.²³

²⁰ O Baobabu. *Baobab* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/>

²¹ O nás. *Běžiliška* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://beziliska.cz/beziliska>

²² Albatros. *Slovník české literatury* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1664&hl=albatros+>

²³ O nás. *Nakladatelství Artur* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.artur.cz/o-nas>

7.6 Nakladatelství Axióma

Nakladatelství Axióma zahájilo svou činnost v roce 1991 a je zaměřené na vydávání knih pro děti, přičemž se specializuje na leporela a knihy pro začínající čtenáře. Věnuje se i vydávání původní české literatury pro děti a mládež. Nabídka obsahuje jak tituly zahraničních autorů, tak autorů českých, které se nakladatelství snaží podporovat. Knihy jsou bohatě ilustrovány.²⁴

7.7 Nakladatelství Egmont

Nakladatelství Egmont se na českém trhu poprvé představilo roku 1993 a nyní je součástí společnosti Albatros. Zaměřuje se na čtenáře ve věku od 3 do 25 let. Vydává především překladovou literaturu, ale soustředí se i na české tituly. V posledních letech se snaží vyhledávat a podporovat nové autory.²⁵

7.8 Nakladatelství Librex

Ostravské nakladatelství Librex bylo založeno v roce 1990 a řadí se mezi nejznámější česká nakladatelství. Jeho hlavním zájmem je tvorba knih pro děti a jejich vydávání. Soustředí se jak na nejmenší čtenáře, tak i na dospělé. Nakladatelství vydává především knihy českých autorů, výjimkou ale nejsou i autoři zahraniční. Nabídka nakladatelství zahrnuje i encyklopedie a učebnice.²⁶

7.9 Nakladatelství Thovt

Nakladatelství Thovt se orientuje na vydávání dětských knih především od českých autorů. Snaží se také rozvíjet čtenářskou a matematickou gramotnost. Nakladatelství nabízí motivační hry, jejichž prostřednictvím rozvíjí kreativní a logické myšlení a komunikační dovednosti a učí děti práci ve skupině i samostatně. Nakladatelství také organizuje čtenářské dílny a besedy s autory.²⁷

²⁴ Axióma Praha s.r.o. *Almanach Labyrint* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.almanachlabyrint.cz/nakladatelstvi/242/axioma-praha-s-r-o/>

²⁵ O nakladatelství Egmont. *Egmont* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.egmont.cz/o-nas/o-egmontu/>

²⁶ Vítejte na webu nakladatelství Librex. *Nakladatelství Librex* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.librex.eu/cs/>

²⁷ Proč Thovt? *Nakladatelství Thovt s.r.o.* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.thovtknihy.net/o-nas>

Za zmínku stojí jejich čtenářský systém s názvem *První kroky ke čtení*, který je vyobrazen jako strom, kdy čtenář začíná u kmene a postupně stoupá nahoru, přičemž zastávkami jsou jednotlivé edice podle čtenářských schopností a dovedností. První edice *Svět ukrytý v abecedě* se zaměřuje na vytvoření vztahu dítěte a knihy. Nejvýraznější složkou knih v této edici jsou obrázky doplněné jednoduchým textem psaným velkým písmem. Druhá edice *Zkusíme číst spolu* je specifická knihami určenými pro společné čtení rodiče s dítětem. Zajímavostí je text psaný dvěma velikostmi – velkými písmeny pro dítě a malými pro rodiče. Třetí zastávkou je edice *Zkusím číst sám*. Knihy jsou přizpůsobeny začínajícím čtenářům a tvoří je především jednoduché a vtipné příběhy. Další edice *Šikovný čtenář* je uzpůsobená již mírně pokročilým čtenářům. Předposlední zastávkou je *Čtení pro zábavu*, které obsahuje knihy určené čtenářům ve věkové kategorii 8 až 10 let. Jak již napovídá název edice, knihy v této kategorii jsou především zdrojem zábavy. Poslední edicí je *Čtení s poučením*. Knihy v této edici jsou určeny čtenářům ve věku 8 až 10 let a jsou charakteristické ukončením příběhu, kdy na konci knihy jsou encyklopedické informace vázající se na hlavní téma příběhu.²⁸

7.10 Nakladatelství Host

Brněnské nakladatelství Host zahájilo svou činnost v roce 1996. Jeho hlavním cílem je, aby každá vydaná kniha byla pro čtenáře zárukou kvality. Orientuje se na čtenáře v jakékoli věkové kategorii, v posledních letech však posiluje v oblasti knih pro děti a mládež. Spousta knih z produkce nakladatelství Host má literární ocenění, z kategorie knih pro děti a mládež je to například kniha české spisovatelky Venduly Borůvkové *1918 aneb Jak jsem dal gól přes celé Československo*, která v roce 2019 získala cenu Magnesia Litera.²⁹

8 Výroční ocenění literatury pro děti

8.1 Zlatá stuha

Zlatá stuha je výroční cena, kterou vyhlašuje Česká sekce IBBY, Klub ilustrátorů dětské knihy, Obec překladatelů, Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského a Památník národního písemnictví a je každoročně udělována nejlepším tvůrcům knih pro děti a mládež.

²⁸ První kroky ke čtení. *Nakladatelství Thovt s.r.o.* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.thovtknihy.net/jak-na-cteni>

²⁹ O nás. *Host* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.hostbrno.cz/nakladatelstvi/o-nas/>

Počátek její existence sahá do roku 1993 a je jedinou českou cenou zaměřenou výhradně na dětskou literaturu. Z přihlášených titulů jsou ty nejlepší vybírány odbornou porotou, lze tedy oceněné knihy brát jako garanci kvality nebo také jako vodítko sloužící k lepší orientaci v současné nabídce dětských knih.

Zlatá stuha je rozdělena do čtyř hlavních oblastí, které se ještě dále dělí do několika kategorií.

První oblastí je **původní česká slovesná tvorba**, tedy literární část, která obsahuje čtyři kategorie: beletrii pro děti, beletrii pro mládež, literaturu faktu pro děti a mládež a teorii a kritiku literatury (umění) pro děti a mládež.

Další oblastí je **překládová část** beletrie pro děti, beletrie pro mládež, literatury faktu pro děti a mládež a komiksu pro děti a mládež.

Třetí oblastí je **výtvarná tvorba**. Ta se dělí na knihy pro mladší děti, knihy pro starší děti a mládež, literatura faktu pro děti a mládež a na výtvarný počín roku.

Poslední oblastí je **komiksová tvorba**, která se na žádné další kategorie nerozděluje.

Dále porota může udělit cenu za celoživotní dílo nebo za nakladatelský počín.³⁰

8.1.1 Oceněné knihy 2019

V této kategorii budou zmíněna literární díla pro děti, která v roce 2019 získala ocenění v soutěži Zlatá stuha. A ačkoli se tato práce zaměřuje na literaturu pro děti, mezi oceněné knihy budou pro komplexnost této kapitoly zařazeny i knihy pro mládež.

Literární část (Původní česká slovesná tvorba)

Beletrie pro děti

Ocenění v této kategorii získala kniha *Past na korunu* od české autorky Daniely Krolupperové. Knihu ilustrovala Barbora Kyšková.

³⁰ Zlatá stuha. *Zlatá stuha* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/cs/o-soutezi>

Příběh je zasazen do doby první republiky a zaměřuje se na pátrání hlavních postav knihy Jáchyma a Filipa, kteří se zapletou do kriminálního případu. Tato kniha byla vydána nakladatelstvím Albatros k 100. výročí vzniku Československa.

Beletrie pro mládež

Zlatou stuhu za beletrii pro mládež získala *Cukrárna U Šilhavého Jima* spisovatele Marka Tomana a ilustrátorky Františky Loubaty. Hlavní postavou je česká knihovnice Boženka. Kniha z dílny nakladatelství Baobab se definuje jako lehce parodická a navazující na Limonádového Joea. Kniha byla nominována v soutěži Nejkrásnější česká kniha roku 2018, kde získala 2. místo.

Literatura faktu pro děti a mládež

Ocenění v této oblasti získala kniha Zuzany Demlové *Pohádky o kolečkách a nekonečnu*, kterou si i sama ilustrovala. Kniha vyšla v nakladatelství Baobab a zaměřuje se na otázky typu „*Co je chvíle a co je dlouho?*“ na které autorka odpovídá.

Kniha také obdržela 2. místo v soutěži Nejkrásnější česká kniha roku 2018.

Teorie a kritika literatury (umění) pro děti a mládež

Zlatou stuhu v této oblasti získala kniha autorky Heleny Březinové *Slavíci, mořské víly a bolavé zuby*. Je to první česká monografie o pohádkách Hanse Christiana Andersena, která se snaží přiblížit čtenářům jejich rafinovanost a zaměřuje se na jejich dospěláckou rovinu. Knihu vydalo nakladatelství Host.

Výtvarná část

Knihy pro mladší děti

Oceněnou knihou této kategorie je kniha *Šedík a Bubi* spisovatelky Ester Staré. Ilustrátorem je její manžel Milan Starý. Knihu vydalo nakladatelství Pikola.

Příběh vypráví o malém kocourovi Šedíkovi, který si po odchodu matky najde kamarádku, růžovou čepici Bubi. Kniha je vhodná pro začínající čtenáře a díky speciálnímu písmu i pro děti trpící dyslexií.

Knihy pro starší děti a mládež

Ocenění v této oblasti získala stejně jako v literární části kniha *Past na korunu* od Daniely Krolupperové a ilustrátorky Barbory Kyškové.

Literatura faktu pro děti a mládež

Kniha *Pozor, doktor!*, která vyhrála tuto kategorii, sleduje dějiny medicíny v sedmi dnech a sedmi oblastech lékařství od pravěku po současnost. Autory knihy jsou Petr Svobodný, český historik zaměřený na dějiny lékařství a básník, textař a překladatel Robin Král. Kniha vyšla v nakladatelství Běžilíška a ilustrovala jí Nikola Logosová. Tato kniha byla také nominována v soutěži Nejkrásnější česká kniha roku 2018.

Výtvarný počin roku

Zlatou stuhu za výtvarný počin roku získala prvotina autorky Jany Marešové *Nebojme se bát*. Knihu ilustrovala Michaela Kukovičová a vyšla v nakladatelství Práh. Kniha formou pohádky a ilustrací radí, jak potlačovat strach u dětí například prostřednictvím říkanky. Kniha také získala 3. místo v soutěži Nejkrásnější česká kniha roku 2018.

Překladová část

Beletrie pro děti

Ocenění v této kategorii získala kniha úspěšného britského ilustrátora a spisovatele Adama Stowera *Král Vrkú*. Knihu do češtiny přeložil Vratislav Kadlec. Hlavním hrdinou knihy je Jakub Suchý, obyčejný kluk, který uprostřed města objeví stromový bunkr plný neobyčejných věcí, jemuž vládne král Vrkú. Knihu vydalo nakladatelství Host.

Beletrie pro mládež

Zlatou stuhu za překlad beletrie pro mládež získala kniha *Sally Jones a dopis od mrtvého*, kterou napsal švédský autor Jakob Wegelius. Knihu přeložila překladatelka ze švédštiny Helena Stiessová a vydalo jí nakladatelství Albatros. Hlavní postavou je gorila Sally, se kterou se čtenář vydá na cestu kolem světa.

Literatura faktu pro děti a mládež

V této kategorii zvítězila kniha dvou britských autorů Bena Lyttletona a Alexe Bellose *Fotbalová škola s podtitulem Kde fotbal řídí svět*. Překladačem knihy je Michal Prokop a vyšla v nakladatelství Pikola. Čtenář se v této knize dozví spoustu informací, zajímavostí a statistik o fotbale.

Komiks pro děti a mládež

Ocenění Zlatá stuha za komiks pro děti a mládež získalo pokračování komiksové knížky podle večerníčku *Tarbíci a Marabu II*. Autorkou knihy je Martina Komárková a ilustrátorkou Barbora Dlouhá. Čtenář se s hrdiny knížky, tarbíky Tomem, Týnou a Maličkým marabu vydá do světa. Kniha vyšla samonákladem a její první díl byl v roce 2013 nominovaný na Zlatou stuhu v kategorii knih pro mladší děti.

Nakladatelský počín

Cenu za nakladatelský počín získala kniha dvou českých autorů Pavla Kořínka a Lucie Kořínkové *Punt'a – Zapomenutý hrdina českého komiksu (1934–1942)*. Kniha, která vyšla v nakladatelství Akropolis seznamuje čtenáře s nejznámější kreslenou postavou mezi lety 1934 až 1942 a napomáhá k rozšíření vědomostí o českém komiksu a kulturní oblasti dětí. Kniha také získala cenu České akademie komiksu za Přínos českému komiksu pro rok 2018.

8.2 Magnesia Litera

Magnesia Litera je literární ocenění udělované už od roku 2002 knihám vydaným vždy v předcházejícím roce.

„Nejdůležitějším úkolem výročních knižních cen Magnesia Litera je propagovat kvalitní literaturu a dobré knihy. A to bez omezení a bez ohledu na žánry: stejnou pozornost si zaslouží spisovatelé, básníci, překladatelé, nakladatelé i vědci a teoretici.“³¹

Magnesia Litera se dělí na následující kategorie:

- Kniha roku
- Próza
- Poezie
- Kniha pro děti a mládež
- Naučná literatura
- Nakladatelský čin
- Publicistika
- Objev roku
- Překladová kniha
- Cena čtenářů

Dále se také uděluje ocenění pro blog roku.

V kategorii Kniha pro děti a mládež bylo v roce 2019 přijatých 56 přihlášek.³² Nominovány byly tři knihy, a to *Tajemství Oblázkové hory* od Báry Dočkalové, dále kniha Vojtěcha Matochy *Prašina* a kniha *1918 aneb Jak jsem dal gól přes celé Československo* spisovatelky Venduly Borůvkové, která v této kategorii zvítězila. Knihu ilustroval Vojtěch Šeda a vydalo ji nakladatelství Host. Hlavní postavou příběhu je jedenáctiletý Jenda Vosika, jehož očima čtenář pozoruje první roky Československé republiky. Kniha je doplněná zajímavostmi a fakty z té doby. Nakladatelství Host tuto knihu doporučuje dětem od 10 let.

³¹ O liteře. *Magnesia Litera* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz/o-litera/>

³² Magnesia Litera 2019. *Vaše literatura* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.vaseliteratura.cz/aktuality1/7246-magnesia-litera-2019>

8.3 Nejkrásnější české knihy roku

Soutěž Nejkrásnější české knihy roku pořádá každoročně Ministerstvo kultury ČR a Památník národního písemnictví. Jedná se o soutěž o nejhezčí knižní design a hodnotí se grafické, ilustrační a polygrafické zpracování knih, které byly za poslední kalendářní rok vydány v českých nakladatelstvích a vtištěny v českých tiskárnách.

Ceny se udělují v sedmi kategoriích:

- Odborná literatura
- Krásná literatura
- Literatura pro děti a mládež
- Učebnice pro školy všech stupňů a ostatní didaktické pomůcky
- Knihy o výtvarném umění
- Katalogy
- Bibliofilie a autorské knihy

Navíc se ještě uděluje ocenění v kategorii Studentské práce posluchačů výtvarných a polygrafických škol.

V roce 2018 v kategorii Literatura pro děti a mládež zvítězila kniha nakladatelství Baobab *Bydlíme!*, kterou napsal Jiří Dvořák, ilustrace provedla Daniela Olejníková a grafický design Paľo Bálik. Kniha vysvětluje čtenáři rozdíly mezi bydlením lidí a zvířat.³³

9 E-knihy

Elektronická kniha je digitální verze knihy tištěné. Pro čtení slouží speciální elektronické čtečky, dá se ale použít i počítač, tablet nebo mobilní telefon.

³³ Nejkrásnější české knihy roku 2018 vyhlášeny. Cenu získaly Co je designér nebo katalog k výstavě Pocta suknu. *CZECHDESIGN* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/nejkrasnejsi-ceske-knihy-roku-2018-vyhlaseny-cenu-ziskaly-co-je-designer-nebo-katalog-kvystave-pocta-suknu>

Prodej elektronických knih v současné době rychle stoupá, a to dokonce rychleji než prodej knih fyzických.³⁴

E-knihy jsou oblíbené z důvodu ceny (bývá totiž nižší než u tištěné knihy), ekologie (text se netiskne na papír, ale je v digitální formě) nebo i ušetření místa.

Začíná být zájem i o e-knihy pro děti, a to jak ze strany rodičů, tak i samotných dětí. Do digitální formy se většinou převádí většina oblíbených titulů.

Mezi významné prodejce e-knih se řadí Palmknihy, eReading, Alza.cz, Kosmas nebo třeba Grada.cz.

10 Audioknihy

Audiokniha je mluvená alternativa za klasickou tištěnou knihu. Je zaznamenaná na zvukových nosičích, jako je třeba audio CD. Jsou vhodné především pro zrakově postižené nebo pro lidi, kteří neumí číst.

V poslední době se poptávka po audioknihách zvyšuje, dají se mimo klasický nákup i vypůjčit v mnoha knihovnách.

Mezi největší tři vydavatele audioknih za rok 2018 se řadí Tympanum, OneHotBook a Supraphon.³⁵

³⁴ Zpráva o českém knižním trhu 2018/2019. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: https://www.sckn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_ceskem_kniznim_trhu_2018_19.pdf

³⁵ Tamtéž

11 Praktická část

Pro praktickou část své bakalářské práce jsem po předchozích neúspěšných plánech nakonec zvolila přípravu a realizaci projektu, který se týká čtenářské tvůrčí dílny pro předškolní děti. Toto projektové zaměření jsem si vybrala z důvodu návaznosti na teoretickou část bakalářské práce. A protože se v ní věnuji literatuře pro děti, zvolila jsem jako cílovou skupinu děti předškolního věku. Při rozhodování o místě konání jsem navštívila knihovnu, kterou máme u nás ve městě, konkrétně její dětské oddělení. Pracovnice oddělení, jež dobře znám, protože jsem jako dítě do knihovny chodila téměř každý den, mi ochotně pomohla s naplánováním akce a dohodly jsme se, že se bude konat přímo v dětském oddělení knihovny. Tato volba se zdála být nejlepší, protože v knihovně se běžně pořádají podobné akce, tudíž jsem měla záruku určitého počtu účastníků. Domluvily jsme si dvě schůzky, na kterých jsme vybraly datum, čas a knížku. Příprava tohoto projektu mi zabrala zhruba jeden měsíc.

11.1 O projektu

- Název projektu: Čtenářská tvůrčí dílna
- Cílová skupina: děti ve věku 3-6 let
- Datum: 5. února 2020, 16:00
- Místo: Knihovna Ignáta Herrmanna Chotěboř, dětské oddělení
- Odhadovaný počet účastníků: 10 + doprovod
- Odhadovaná doba trvání akce: 60 minut

Harmonogram

1. Stanovení cíle projektu
2. Určení cílové skupiny
3. Navázání spolupráce s Knihovnou Ignáta Herrmanna Chotěboř
4. Výběr místa a data konání
5. Stanovení maximálního počtu účastníků

6. Stanovení programu akce
7. Zajištění financování
8. Zajištění propagace
9. Zajištění fotografa
10. Příprava místa ke konání akce
11. Konání akce

Stanovení cíle projektu

Stanovení cíle projektu bylo náročnější, než jsem si zpočátku myslela. Původně jsem měla zvolený jiný projekt, který se ale postupně začal jevit jako nerealistický. Na naplánování a zrealizování čtenářské dílny jsem přišla až později. Tento nápad se zdál býti vhodnější především z důvodu hlavního tématu mé bakalářské práce.

Určení cílové skupiny

Při určování cílové skupiny jsem se rozhodovala mezi dvěma věkovými kategoriemi, a to předškolními dětmi ve věku 3-6 let a dětmi mladšího školního věku (do 11 let). Nakonec jsem ale zvolila děti v předškolním věku, a to z toho důvodu, že s nimi mám větší zkušenosti než s dětmi staršími, a ráda tuto věkovou skupinu motivuji ke čtení.

Navázání spolupráce s Knihovnou Ignáta Herrmanna Chotěboř

Po vyjasnění cíle projektu a cílové skupiny jsem se spojila s pracovníci chotěbořské knihovny, která mi podala užitečné rady a nabídla pomoc při plánování a realizaci projektu.

Výběr místa a data konání

Výběr místa a data konání jsem, jak zmiňuji výše, konzultovala s pracovníci dětského oddělení Knihovny Ignáta Herrmanna Chotěboř. To, že bych ráda realizovala čtenářskou dílnu v knihovně jsem věděla hned zpočátku. Jako dítě jsem tam strávila spoustu času a na střední škole jsem tam týden o prázdninách vypomáhala s materiály pro děti, znám tudíž velice dobře místní prostředí a cítím se tam spokojeně.

Stanovení maximálního počtu účastníků

V knihovně se akce podobného charakteru konají každý měsíc, proto mi byla knihovnice schopná poskytnout určité statistiky, co se návštěvnosti týče. Dozvěděla jsem se, že počet návštěvníků bývá většinou kolem 10 až 15 dětí plus doprovod. Protože jsem chtěla, abych mohla k dětem v rámci realizace svého projektu přistupovat co nejvíce individuálně, zvolila jsem jako maximální počet účastníků 10. Předem jsem ale věděla, že počet návštěvníků přímo neovlivním, pokud akce nebude pouze pro zvané, ale spoléhala jsem na to, že obdobný počet dětí se účastní většiny akcí pořádaných v dětském oddělení.

Stanovení programu akce

Program akce jsem sestavovala společně s knihovnicí, která mi pomohla s výběrem knihy, jež byla i hlavním tématem celé akce. Mým cílem bylo uspořádat čtenářskou tvůrčí dílnu, která bude složená ze čtení a poté nějaké výtvarné aktivity. Nakonec jsme zvolily vyrábění pavučiny. Program akce po uspořádání všech aktivit vypadal takto:

1. Začátek akce, uvítání
2. Představení knihy *Pavouček Pája*
3. Čtení
4. Aktivita – třídění smajlíků do kategorií podle toho, jaké reakce vyjadřují
5. Výtvarná aktivita – tvorba pavučiny
6. Ukončení akce

Zajištění financování

Akce je financována ze strany Knihovny Ignáta Herrmanna Chotěboř. Na základě spolupráce (za logo knihovny na plakátu a zmínění v bakalářské práci) mi byly zdarma poskytnuty prostory a výtvarné pomůcky na výtvarnou aktivitu. Knihu jsem si z knihovny vypůjčila.

Zajištění propagace

Z důvodu věku cílové skupiny a omezených prostor knihovny jsem zvolila mnou vyrobený plakát vyvěšený v knihovně a osobní pozvání pro známé.

Zajištění fotografa

Z důvodu úspory jsem jako fotografa oslovila svou sestru, která se fotografování ve svém volném čase dlouhodobě věnuje.

Příprava místa ke konání akce

Na místo akce jsem dorazila s předstihem. Společně s knihovnicí jsme připravily výtvarné pomůcky a veškeré materiály, které budou na akci potřeba a na zem jsme daly koberec na sezení pro děti.

Konání akce

Akce se konala v předem vybraném místě i datu. Měla jsem trochu obavy ohledně počtu návštěvníků, protože se ve městě zrovna objevila chřipková epidemie, nakonec ale přišlo 8 dětí plus jejich doprovod. Můj původní odhad trvání celé akce byl 60 minut, reálně ale program trval 45 minut.

11.2 Pavel Šrut

Pavel Šrut (* 3. 4. 1940, Praha, † 20. 4. 2018, Praha) byl známý český básník, autor písňových textů, překladatel, fejetonista a autor knih pro děti a mládež. Poté, co v roce 1957 odmaturoval, zúčastnil se dvouletého abiturientského kurzu na hospodářské škole. Poté vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy. Po krátkou dobu byl redaktorem nakladatelství Naše Vojsko. Mimo své vlastní básně a prózu také převyprávěl spoustu známých světových děl.³⁶ Je známý především díky své úspěšné trilogii *Lichožrouti*, *Lichožrouti se vracejí* a *Lichožrouti navždy*.

Jeho verše se objevovaly ve Čtyřlístku, Mateřídoušce i Sluníčku. Byl dvakrát zapsán na Čestnou listinu IBBY, obdržel ocenění v soutěži Zlatá stuha a byl třikrát nominován na Magnesii Literu. V roce 2015 získal Státní cenu za literaturu.

³⁶ HUTAŘOVÁ, Ivana a Marie HANZOVÁ. *Současní čeští spisovatelé knih pro děti a mládež*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání - Divize nakladatelství Tauris, 2003-. ISBN 80-211-0461-9., s. 146

11.3 O knize

Rozměry: 200x262mm

Počet stran: 126

Kniha je kvalitně zpracována, má pevnou vazbu bez přebalu. Desky jsou lesklé.

Kniha *Pavouček Pája*, kterou jsem po konzultaci s pracovníci dětského oddělení Knihovny Ignáta Herrmana vybrala k analýze a zároveň jsem ji zařadila do svého projektu čtenářské tvůrčí dílny, vyšla v roce 2001 v nakladatelství Albatros. Ilustrátorkou knihy je výtvarnice Galina Miklínová. Ta je nyní známá především díky večerníčku *O Kanafáskovi*, který připravila pro Českou televizi, a častým ilustracím v knihách nakladatelství Albatros.

Kniha obsahuje veliké množství ilustrací. Ať už na deskách, tak v knižním bloku. Ilustrace menšího rozměru se objevují na téměř každé stránce, přičemž ve většině kapitol je ještě jedna ilustrace na celou stranu, někde dokonce na dvě. Název kapitoly je jasně vyznačen tučným písmem a podtržením. Začínající písmeno prvního slova kapitoly je větším písmem než zbytek textu a je v barevném provedení. Text je psán přehledně velkým písmem, kniha je tudíž vhodná pro začínající čtenáře.

Tato kniha vyšla i v podobě audioknihy z hudebního nakladatelství Supraphon, kdy postavy namluvila Jiřina Bohdalová. Později vznikl i večerníček se stejnojmenným názvem.

11.4 Interpretace díla

V této podkapitole se věnuji interpretaci knihy Pavla Šruta *Pavouček Pája*. Soustředit se budu hlavně na kapitolu s názvem *Masařka Truda*, kterou jsem četla na čtenářské tvůrčí dílně. Protože celou knihu hodnotím jako velmi kvalitní a obsahově skvělou, zvolila jsem tuto kapitolu zcela náhodně.

Příběh je vyprávěn v er-formě. Hlavní postavou je malý pavouček Pája, jedná se tedy o příběh se zvířecím hrdinou. Děj se odehrává v průběhu jednoho léta v lese.

V knize se v hojném množství objevuje personifikace, zdrobněliny a zvolací věty. Většinu textu tvoří přímá řeč. Minimálně se zde vyskytují neologismy. Pro děti může být jazykově zajímavá kapitola o komárovi, který přiletěl z Komárna. Mluví totiž napůl slovensky.

Knihy začíná prologem – vysvětlivkou a končí epilogem – dovysvětlivkou. Ve vysvětlivce autor Pavel Šrut srovnává pavouka s hrochem. Hroch podle něj připadá lidem roztomilý, ale doma jej mít nechtějí. Zato pavouk se nikomu nelíbí, a když ho najdeme doma, vyženeme ho. To se autorovi zdá nespravedlivé, a proto knihu napsal. V dovysvětlivce zase autor vysvětluje důležitost obsahu a proč ho do knihy přidává.

Knihy má 22 kapitol, přičemž v každé z nich krom stálých postav (Pája, Herkules) vystupují i postavy další. Hlavní hrdina knihy pavouček Pája se narodil v lese, ve smrkových větvích. V lese mimo jiné žije i jeho strýček, svalovec zakládající si na svém zdraví a vypravěč siláckých historek Herkul. Pája svého strýčka velmi obdivuje a přeje si být jako on. A ačkoli je malý a nešika, touží po dobrodružství. Jeho největším snem je ale to, že jednou uloví zlatou mušku. V první polovině knihy se mu to podaří, ale protože je mu nakonec mušky líto, pustí ji. Zkušenosti, které Pája za léto nasbíral ho učinily moudrým a silným, proto je v poslední kapitole přejmenován na Páju Herkula. Ihned po přejmenování se mu naskytne šance opět chytit zlatou mušku. Pája ji ale i přes povzbuzování kamarádů schválně nechytne. Protože, dle jeho slov, nosí totiž štěstí, a to se do sítě chytit nedá.

Záměrem autora pravděpodobně bylo přiblížit čtenáři život v lese. Dětský čtenář může díky knize změnit názor na pavouky a přestat se jich bát.

Hlavním motivem knihy je **přátelství**. Pája v každé kapitole potkává nové kamarády, se kterými zažívá různá dobrodružství. Děti při čtení poznají, že si mají mezi sebou pomáhat stejně jako obyvatelé lesa. Prostřednictvím příběhu se také seznamují s prostorem lesa a se zvířaty, která v něm žijí.

Knihy obsahuje napětí, ponaučení, povzbuzuje děti k odvaze a učí je solidaritě. V textu se také objevují básničky.

Masařka Truda

Kapitola začíná uvedením do časoprostoru (letní ráno, les) a písničkou, kterou se Pája naučil od svého strýce. Zpívá ji tak nahlas, že probudí mrzutou masařku Trudu. Truda ihned letí zjistit, kdo zpívá. Pája, který neumí lhát, se přizná. Masařka se do něj pustí, proč jí nelže, protože si myslí, že lhát se má. Pája se jí zalekne a utíká se schovat do hustého keře.

Truda se při snaze Páju dostihnout zamotá do větví a bzučí tak, že probudí celý les. A protože má hlad, kručí jí ještě nahlas v břicho. Je tak rozzlobená, že rozšlape Pájovi jeho první pavučinu. Když odletí do vedlejšího lesa se najíst, objeví se strýček Herkules, který chce Páju zachránit. Když ho v křoví objeví a pochlubí se, že Trudu vyhnal z lesa, vezme Páju na záda a donese ho k sobě domů. Všichni se pak radují a až do večera si vypráví o prožitém dobrodružství.

11.5 Průběh čtenářské tvůrčí dílny

Po uvítání a krátkém úvodu, ve kterém jsem mluvila především k rodičům a který vysvětloval důvod akce, jsem dětem představila knížku, jež bude hlavním tématem celé čtenářské tvůrčí dílny. Poté jsem se děti zeptala na otázku „*Co je to pavučina a kde jí můžeme najít?*“. Pokládání jednoduchých otázek, na které děti budou znát odpověď vede k rychlejšímu získání sebevědomí, děti se pak přestanou stydět, zorientují se v prostředí a přivyknou si na něj. Děti na tuto otázku reagovaly velice rychle a popsaly konkrétní místa, kde se dá pavučina najít. Nejčastěji jmenovaly les nebo jejich pokoj.

Poté jsem začala se čtením vybrané pohádky z knížky. Po prvním zmínění mouchy jsem se děti zeptala, zda už někdy viděly mouchu. Děti ihned souhlasně odpověděly. A protože moucha byla mrzutá, zajímalo mě, jestli děti ví, co to je a jak to vypadá. Na mou otázku děti odpovídaly spíše neverbálně, a to prostřednictvím mimiky, kdy se tvářili mrzutě. Po další chvilce jsem přečetla slovo *juchat*. Zeptala jsem se jich, jestli ví, co to znamená. Nikdo z dětí nevěděl. Po otočení stránky jsem zavolala děti k sobě, aby spočítaly pavoučky na celostránkové ilustraci. Děti na výzvu reagovaly dobře, přišly ke mně a snažili se o spočítání pavoučků.

Dále jsem při čtení narazila na přirovnání *bručela jak motorová pila*. Když jsem se děti zeptala, jestli umí bzučet, předváděly bzučení. Na mou poslední otázku, jestli jim někdy kručelo v břiše nikdo víceméně nereagoval.

Děti ke konci čtení začaly viditelně ztrácet soustředěnost a zajímaly se o jiné věci v knihovně nebo odešly do dětského koutku.

Po přečtení knihy jsem se snažila o znovuzískání jejich soustředěnosti, a to prostřednictvím aktivity. Magnetickou tabuli jsem rozdělila na dvě části, na jednu část jsem dala smajlíka, který se tvářil vesele a na druhou část smajlíka, který se tvářil smutně. Děti pak měly za úkol rozdělit několik smajlíků do kategorie podle toho, jaké vyjadřují pocity. Děti tato aktivita bavila a smajlíky roztřídily téměř bezchybně.

Poté jsme se přesunuli ke stolu, kolem kterého si děti posedaly. Úkol této výtvarné aktivity byla výroba pavučiny. Dětem byly rozdány papírové kulaté tácky, v nichž byly udělané díry. Děti následně těmito dírami provlékaly bavlnku. Na hotovou pavučinu si pak nalepily pavoučky.

Po dokončení výtvarné aktivity následovalo pochválení, poděkování a ukončení celého programu.

11.6 Zhodnocení akce

Realizace mého projektu proběhla docela úspěšně. Byla jsem potěšena, že počet účastníků nebyl ani nízký ani vysoký, zúčastnilo se 8 dětí, 7 dívek a jeden chlapec. Největší úspěch z celého programu měla výtvarná aktivita, děti byly plně soustředěny a většina z nich se dokonce pustila do výroby více pavučin. Byly nadšené, že si své výrobky mohou vzít domů. Naopak nejméně soustředěné byly při mém čtení. Bylo ale vidět, že je celý program bavil. Potěšilo mě, že si po skončení akce některé děti šly s pomocí rodičů vybrat knihy, které si následně z knihovny vypůjčily.

12 Závěr

Hlavním cílem mé práce bylo zmapovat současnou situaci české literatury pro děti. Dále jsem chtěla, aby čtenář mé práce získal určité poznatky z této oblasti a dokázal tak vybrat kvalitní dětskou knihu. Považuji za nesmírně důležité, obzvláště v dnešní době plné digitálních technologií, aby byla dětem čtena, nebo aby samy četly kvalitní literaturu, která jim dokáže předat určité poznatky, rozvíjí jejich zkušenosti, jazykové dovednosti a fantazii.

V teoretické části jsem se nejprve zabývala objasněním některých potřebných pojmů týkajících se literatury pro děti a rozdělením literatury. Poté jsem popsala oblíbené žánry, které se stále více dostávají do popředí a je po nich vysoká poptávka. Dále jsem se zaměřila na nabídku nakladatelství, která takovou literaturu produkují. Je uspokojující, že postupem času vznikají nová a nová nakladatelství, která jsou mnohdy alternativní, soustředí se na kvalitní text a ilustrace a zakládají si na tradiční výrobě. Za pozitivní především pokládám to, že spousta malých nakladatelství nenadřazuje kvantitu nad kvalitu, a vydávají opravdu hodnotné tituly, i když v omezeném množství. V následující kapitole jsem se věnovala výročním oceněním literatury pro děti. Bylo velmi zajímavé sledovat, které knihy jsou v těchto soutěžích nominovány nebo dokonce získají cenu. Jak jsem již psala v teoretické části práce, považuji tato ocenění za významný ukazatel kvality a důvěryhodný zdroj při výběru knih pro děti.

V praktické části jsem se věnovala plánování mého kulturního projektu a jeho realizaci. Z plánování a realizace čtenářské tvůrčí dílny jsem si odnesla spoustu užitečných poznatků a zkušeností. To, že děti byly více nadšené z výtvarné aktivity než ze čtení, přisuzuji většímu využití kreativity a fantazie při vyrábění pavučin. Je proto dle mého názoru vhodné ke čtení připojit i jinou činnost týkající se knihy, například pohybovou aktivitu při čtení básniček, nebo právě výtvarnou, jako tomu bylo v případě mého projektu.

Současnou situaci české literatury pro děti hodnotím velmi pozitivně, spotřebitel má na výběr z mnoha titulů s různým žánrovým zaměřením, které si může zakoupit jak na internetu, tak i v kamenných prodejnách.

Četba je velmi důležitou potřebou člověka, je proto třeba ji podporovat. Jsem ráda, že se konají různé čtenářské akce v knihovnách či ve školách, které motivují děti ke čtení.

Myslím si, že je potěšující, že i v dnešní době plné moderních technologií stále vychází spousta kvalitních knih, o které bývá veliký zájem. Z pohledu stále rostoucího trendu zero waste by bylo také zajímavé podívat se blíže na historii elektronických knih a na jejich aktuální pozici v rámci současného knižního trhu. Doufám však, že se i v postupném rozvoji digitálních knih budou ty tištěné stále těšit tak vysoké popularitě, jako tomu bývalo dosud.

13 Použitá literatura a zdroje

Literatura:

ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-095-X.

GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Literatura pro děti*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989.

HUTAŘOVÁ, Ivana a Marie HANZOVÁ. *Současní čeští spisovatelé knih pro děti a mládež*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání - Divize nakladatelství Tauris, 2003-. ISBN 80-211-0461-9.

JANÁČKOVÁ, Blanka. *Přehled vývoje literatury pro děti a mládež*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2009. ISBN 978-80-7414-146-1.

KOPÁL, Ján, Eva PRELOŽNÍKOVÁ a Eva TUČNÁ. *Literatúra pre deti a mládež*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1987.

KUBECZKOVÁ, Olga. *Literatura pro děti a mládež na začátku tisíciletí: kontexty, problémy, trendy*. Praha: Obec spisovatelů, 2009. ISBN 978-80-904218-3-7.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X.

ŠRUT, Pavel. *Pavouček Pája*. Praha: Albatros, 2001. ISBN 80-00-00893-9.

URBANOVÁ, Svatava. *Meandry a metamorfózy dětské literatury*. Olomouc: Votobia, 2003. ISBN 80-7198-548-1.

Internetové zdroje:

Albatros. *Slovník české literatury* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1664&hl=albatros+>

Axióma Praha s.r.o. *Almanach Labyrint* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:
<http://www.almanachlabyrint.cz/nakladatelstvi/242/axioma-praha-s-r-o/>

Magnesia Litera 2019. *Vaše literatura* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:
<https://www.vaseliteratura.cz/aktuality1/7246-magnesia-litera-2019>

Nejkrásnější české knihy roku 2018 vyhlášeny. Cenu získaly Co je designér nebo katalog k výstavě Pocta suknu. *CZECHDESIGN* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:
<https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/nejkrasnejsi-ceske-knihy-roku-2018-vyhlaseny-cenu-ziskaly-co-je-designer-nebo-katalog-kvystave-pocta-suknu>

O Baobabu. *Baobab* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/>

O liteře. *Magnesia Litera* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz/o-litere/>

O nakladatelství Egmont. *Egmont* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:
<http://www.egmont.cz/o-nas/o-egmontu/>

O nakladatelství Meander. *Meander* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:
<https://www.meander.cz/o-meanderu/>

O nás. *Běžiliška* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://beziliska.cz/beziliska>

O nás. *Host* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:
<https://www.hostbrno.cz/nakladatelstvi/o-nas/>

O nás. *Nakladatelství Artur* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.artur.cz/o-nas>

Proč Thovt? *Nakladatelství Thovt s.r.o.* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:

<https://www.thovtknihy.net/o-nas>

První kroky ke čtení. *Nakladatelství Thovt s.r.o.* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:

<https://www.thovtknihy.net/jak-na-cteni>

Vítejte na webu nakladatelství Librex. *Nakladatelství Librex* [online]. [cit. 2020-04-09].

Dostupné z: <http://www.librex.eu/cs/>

Zlatá stuha. *Zlatá stuha* [online]. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z:

<http://www.zlatastuha.cz/cs/o-soutezi>

Zpráva o českém knižním trhu 2018/2019. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online].

[cit. 2020-04-09]. Dostupné z:

https://www.sckn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_ceskem_kniznim_trhu_2018_19.pdf